

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย ที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ตำแหน่งในชุมชน และลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วม ที่แตกต่างกัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ใช้ประชาชนผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย ทั้ง 12 ชุมชน ซึ่งมีอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาช่วยประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าสถิติการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple linear regression analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย พบว่า

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 377 คนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.80 อายุระหว่าง 20-63 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 67.60 ส่วนใหญ่รายได้ 15,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 65.80 ระดับการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 60.20 สถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่สมรส คือร้อยละ 94.40 มีตำแหน่งในชุมชนคือ อสม./อป.พร.

ร้อยละ 37.70 และลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วมกับเทศบาล ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมประชาคมชุมชน ร้อยละ 74.80

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ขั้นการวางแผน และขั้นการติดตามประเมินผล ส่วนขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

1. ขั้นการวางแผน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ท่านได้ร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ได้ร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ได้ร่วมในการอภิปรายปัญหา/ความต้องการของชุมชนให้กระจ่าง และได้ร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาชุมชน และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการพัฒนาของเทศบาลหรือไม่

2. ขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้แผนงาน/โครงการและข่าวสารตามกำหนด ได้ร่วมในการเข้ารับฟังการประชุมสภา เทศบาลในการพิจารณาเห็นชอบข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และได้ร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาสาระข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลว่า ได้จัดทำตามแผนพัฒนา อยู่ในระดับน้อย 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ได้ร่วมผลักดันให้เทศบาลใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี ได้ร่วมในการผลักดันให้ เทศบาลจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา และได้ร่วมในการทักท้วงกรณีที่เห็นว่า เทศบาล ไม่จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา

3. ขั้นการติดตามประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ เทศบาลมีการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานในรอบปี มีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการพัฒนาของเทศบาลว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน

แผนพัฒนา มีส่วนร่วมในการควบคุม/ติดตามโครงการหรือกิจกรรม ที่เทศบาลดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนา และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาโครงการที่เทศบาลทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ มีส่วนร่วมในการประสานงานในการดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา

3. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลพยุหะภูมิพิสัย โดยรวม ได้แก่ ตำแหน่งในชุมชน ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วม อายุ เพศ และการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบคือ 3.546, 3.656, 4.149, 4.269 และ 4.115 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานคือ 0.300, 0.197, 0.246, 0.144 และ 0.148 ตามลำดับ ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย ได้ร้อยละ 2.01 ($R^2 = 0.201$, $F = 18.677$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 4.115 + 3.546 (\text{ตำแหน่งในชุมชน}) + 3.656 (\text{ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วม}) + 4.149 (\text{อายุ}) + 4.269 (\text{เพศ}) + 4.115 (\text{ระดับการศึกษา})$$

$$Z = 0.448 + 0.300 (\text{ตำแหน่งในชุมชน}) + 0.197 (\text{ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วม}) + 0.246 (\text{อายุ}) + 0.144 (\text{เพศ}) + 0.148 (\text{ระดับการศึกษา})$$

4. ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย จากผลการวิจัยพบว่า

4.1 ขึ้นการวางแผน พบว่า เทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในด้านต่างๆ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการตามโครงการ ซึ่งหากได้ดำเนินการอย่างนี้แล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย จะดีขึ้น อีกประการหนึ่งเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการตัดสินใจในทุกๆ ด้านที่มีผลกระทบต่อประชาชน และเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ก่อนเริ่มดำเนินการเพื่อประชาชนจะได้เข้าร่วมโครงการนั้น

4.2 ขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ พบว่า เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยควรเปิดเผยการจัดทำเทศบัญญัติให้ประชาชนได้รับทราบ และอีกประการหนึ่งคือเทศบาลควรมีการแต่งตั้งให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานด้านต่างๆ ซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย น่าจะดีขึ้น

4.3 ขั้นการติดตามประเมินผล พบว่า เทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยควรมีการแต่งตั้งประชาชนเข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานของเทศบาล เทศบาลควรมีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ซึ่งเป็นหน้าที่ของเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยที่จะจัดทำอยู่แล้วเพียงแต่มีการเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบ โดยอาจจะเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัยเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย มีประเด็นที่สำคัญที่ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพัคฆภูมิพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ขั้นการวางแผน และขั้นการติดตามประเมินผล ส่วนขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งถือเป็นข้อค้นพบที่น่าเป็นห่วงเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสากลที่สำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดมิได้ การปกครองท้องถิ่นคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง หรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชน โดยคนในชุมชนซึ่งในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนั้นเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานของเทศบาลมีเป้าหมายให้การทำงานตอบสนองต่อความต้องการของ

ประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความ โปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่จะช่วย เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยใน ท้องถิ่นด้วย เป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นในปัจจุบันด้วยการ เปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมการเมืองไทย การเกิดขึ้นและรวมตัวของกลุ่มประชาคม หรือกลุ่ม ประชาชนในรูปแบบต่างๆ กลุ่มเหล่านี้สามารถระดมพลังต่อต้านการตัดสินใจของภาครัฐใน โครงการสำคัญๆ ได้

จากการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่า

1. เทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ โดยเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย แต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่ และการปฏิบัติการยังไม่มีผังรายการที่ชัดเจน และการประชาสัมพันธ์ด้วยรถ ประชาสัมพันธ์ของเทศบาล อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และเมื่อประชาชนไม่ทราบก็เกิดความไม่สนใจ และอาจได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอ จึงไม่ให้ความ สนใจและเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของเทศบาลดังกล่าวด้วย

2. ประชาชนบางส่วนของเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัยมีความคิดว่าตนไม่ได้เป็นส่วน หนึ่งของเทศบาล คือไม่ได้เป็นข้าราชการหรือนุคลากรของเทศบาล และไม่มีส่วน รับผิดชอบอะไรก็ไม่อยากจะเข้าร่วมในกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนาของเทศบาล และมีทัศนคติ ที่ว่าเมื่อเลือกตัวแทนเข้าไปแล้วควรที่จะเป็นตัวแทนในด้านการวางแผนพัฒนาของเทศบาล แทนตัวประชาชนเองด้วย โดยสังเกตได้จากการพูดคุยกับประชาชนทั่วไป มีประชาชนบางส่วน ที่กล่าวว่า “เป็นของหลวง เป็นงานของทางราชการ ไม่เกี่ยวกับประชาชนอย่างเรา” จึงทำให้ ประชาชนบางส่วนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

3. ประชาชนบางส่วนมีทัศนคติที่คิดว่าส่วนราชการมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ ยุ่งยาก ซับซ้อน เห็นได้จากการเสนอโครงการต่างๆ เพื่อขออนุมัติโครงการหรือขอรับเงิน สนับสนุน ประชาชนยังเป็นผู้ร่างโครงการเองแล้วต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเอง ซึ่ง เป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากมากมาย ทำให้ประชาชนไม่อยากจะเสนอโครงการนั้นๆ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วน หนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่อยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาของเทศบาล ส่งผล ให้โครงการพัฒนาด้านต่างๆ ของเทศบาลถูกจัดทำและดำเนินการตามความคิดของคณะ ผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว

ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อังคณา วงษ์นอก (2547 : 112-114) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มังกร ศรีชะ โศทร (2549 : 90-91) ที่ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลคงใหญ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดมหาสารคาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรพ ถนัดคำ (2549 : 65-67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลคูประทาย จังหวัดร้อยเอ็ด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย พวงเงิน (2550 : 50-54) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกโกรลาค อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชาติ สุวรรณาคะ (2552 : 75-77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนที่อเภวทะเลลาย เขตตำบลนายายอามและตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรีย์ยากำไลทอง (2552 : 110-114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินา คำก้อน (2552 : 81-82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับงานการศึกษาของ ศรีจรรยา โชติก (2552 : 53-55) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บินตุศ (2552 : 104-108) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับน้อย

สมมติฐานที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย โดยรวม คือ ตำแหน่งในชุมชน ลักษณะกิจกรรมที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วม อายุ เพศ และการศึกษา

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยมีความคิด ที่สนใจคิดว่าเมื่อได้เลือกตัวแทนเข้าไปเป็นผู้บริหารของเทศบาลแล้ว ควรทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของตนเองในทุกๆ เรื่อง และการวางแผนพัฒนาของเทศบาลน่าจะเป็นการวางแผนของผู้นำเท่านั้น ซึ่งเห็นได้จากผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม./สมาชิก อป.พร. หรือกรรมการชุมชน ที่เข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลมากกว่าประชาชนทั่วๆ ไปที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยบางส่วนเห็นว่า กิจกรรมบางกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้นนั้นถ้าเป็นกิจกรรมที่มีความบันเทิง เช่น งานประเพณีต่างๆ มักจะให้ความสำคัญมากกว่ากิจกรรมที่เป็นวิชาการ

3. ปัจจัยด้านอายุของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัยมีผลต่อมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีอายุมากจะมีความสนใจทางการเมืองและการบริหารงานต่างๆ ของเทศบาลมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อยซึ่งจะมีความสนใจในเรื่องการทำมาหากิน การละเล่นและการบันเทิงมากกว่าที่จะมาสนใจในเรื่องการเมืองและการบริหาร

4. ปัจจัยด้านเพศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่เป็นผู้ชายจะมีความสนใจทางการเมืองและการบริหารงานต่างๆ ของเทศบาลมากกว่าประชาชนที่เป็นผู้หญิงซึ่งจะมีความสนใจในเรื่องการทำมาหากิน ความเป็นอยู่ของครอบครัว หรือกิจกรรมเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของครอบครัวมากกว่าที่จะมาสนใจในเรื่องการเมืองและการบริหาร

5. ส่วนปัจจัยด้านการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อาจเป็นเพราะว่า คนที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าน่าจะมี ความสนใจในด้านการเมืองการบริหารงานในชุมชนมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาในระดับพื้นฐานเพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเห็นว่าตนเองเป็นผู้มีส่วนได้เสียของชุมชนทำให้มีความสนใจในกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น

ส่วนปัจจัยด้านอาชีพ รายได้ และสถานภาพการสมรส ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัย ประกอบกับสภาพความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันพบว่าประชาชนมีข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการที่เชิญที่ปรึกษาชุมชนมาเข้าร่วมประชุมต่างๆ ก็จะไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นเพราะว่าที่ปรึกษา

ชุมชนต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการบำนาญ หรือผู้บริหารสถาบันต่างๆ ในชุมชน จึงไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้เพราะติดภารกิจหลักของตนเอง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีจรรยา โชติก (2552 : 53-55) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยบุคคล คือ ตำแหน่ง ประสบการณ์ หน่วยงาน ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิฑาณ สุวรรณาคะ (2552 : 75-77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชน เขตกเขาทะเลาย เขตตำบลนายายอามและตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บินตุล (2552 : 104-108) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนองคาย และยังสอดคล้องกับ อัลวิน (Alvin, 1959 : 147 – 157) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้แก่ เพศอายุ สถานภาพสังคม การศึกษา อาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นจำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะของครอบครัว ตลอดจนค่านิยมของสังคม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบประเด็นที่ควรปรับปรุงแก้ไขดังข้อคำถามรายชื่อที่อยู่ในระดับน้อย คือขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติคือ 1) ได้ร่วมในการผลักดันให้เทศบาลนำโครงการจำเป็นเร่งด่วนจากแผนพัฒนาเทศบาลไปจัดทำเป็นเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย 2) ได้ร่วมในการทักท้วงกรณีเห็นว่าเทศบาลไม่จัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา และ 3) ได้ร่วมในการผลักดันให้เทศบาลทำเทศบัญญัติตามแผนพัฒนา ดังนั้นเทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย

1.1.1 ควรริบดำเนินการคือ เทศบาลควรจัดตั้งส่วนประชาสัมพันธ์ของเทศบาล เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ โดยเน้นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น วารสาร จดหมายข่าว อินเทอร์เน็ต และรถประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของเทศบาลด้วย

1.1.2 ควรมีการพิจารณาว่าผู้มีส่วนได้เสียกับ โครงการ/กิจกรรมดังกล่าว ประกอบด้วยกลุ่มใดบ้าง เพื่อกำหนดวันเวลาที่ทุกฝ่ายสะดวกที่จะเข้าร่วมประชุม จากนั้นฝ่ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาลจะต้องเป็นผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร ไปยังทุกคนที่เกี่ยวข้องจะได้เข้าร่วมในการเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของเทศบาล และผู้นำชุมชน โดยเฉพาะขั้นตอนการนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่เห็นความสำคัญของการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

1.2 จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้แก่ ตำแหน่งในชุมชน ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วม อายุ เพศ และระดับการศึกษา เทศบาลควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1.2.1 ให้ความสำคัญกับผู้นำในชุมชนซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนในชุมชนนั้นๆ เพราะเขาได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกในชุมชนในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล และลักษณะของกิจกรรมที่เทศบาลดำเนินการควรมีความหลากหลายไม่จำเจ หรือเป็นแบบเดิมๆ ควรมีการพัฒนาในด้านกิจกรรมที่จัดบ้าง

1.2.2 ควรมีการจัดการฝึกอบรมผู้นำชุมชน และมีการนำพาผู้นำชุมชนไปศึกษาดูงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่มีผลประกอบการด้านการมีส่วนร่วมดี เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้นำชุมชนและผู้บริหารของเทศบาลด้วย เพื่อเป็นการเทียบเคียง (Benchmarking) กับหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จแล้ว และมีการกำหนดตัวชี้วัดในการทำโครงการดังกล่าวให้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเกิดผลสัมฤทธิ์แท้จริงต่อไป

1.3 ผลจากการศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย คือ

1.3.1 ขั้นการวางแผน เทศบาลควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ก่อนทำการตัดสินใจในโครงการนั้น

1.3.2 ขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เทศบาลควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การจัดทำเทศบัญญัติของเทศบาลโดยปิดประกาศตามป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ ทุกแห่งในทุกชุมชน

1.3.3 ขั้นการติดตามประเมินผล เทศบาลควรมีการแต่งตั้งประชาชนเข้าไปเป็นส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของเทศบาลทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพยุหะภูมิพิสัย เพื่อจะให้เห็นอีกมิตินึงที่จะนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านอื่นๆ ของเทศบาลได้

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในทำนองเดียวกับข้อ 2.1 ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อเป็นการประเมินว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างไร ปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมที่ดี และเป็นการเปรียบเทียบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นใดสูงหรือต่ำ แตกต่างกันอย่างไร